

## Az első katolikus iskola

Csorvás a török támadást követően lakatlan puszta volt. Azonban szinte biztos, hogy néhány család átvészelte a pusztítást, majd lakottabb településre költözött.

A kőből épült templom átvészelte a pusztítást, csak a tetőszerkezet sérült meg. A templomról adatokat Békés vármegye nemesi közgyűlésének 1733. március 28-án kelt jegyzőkönyvében olvashatunk. Arról volt szó, hogy a csorvási templom elromosodását a vásárhelyiek okozták azzal, hogy elhordták az anyagát. Elhagyottá Rákóczi csapatai tették. Tehát ebből az következik, hogy a falu újratelepült akkorra. Ám a kurucok Gyula bevételéért folytatott hadműveletei alkalmából teljesen elnéptelenedett. Ezután vásárhelyiek legeltettek, akik megtalálták a templom ép falait. Amikor a város urai előrendelték, hogy Vásárhely templomát építsék újjá, a kövek egy részét innen vitték el.

Csorvás első önálló lelkésze, Grócz Béla a Historia Domusban így írt a templomról: „Idős emberek, mint szemtanúk a következőket beszélik. A templom terméskőből volt építve, e sorok írója is hozott egy darabot, úgy szintén egy márvány töredéket is, ami arra mutat, hogy legalább a szentély evvel volt kirakva. A falak a század elején még fönállnak, de a környék lakói, főleg az orosháziak folyton bontogatták még az uraság elhordatta birkaistállója alapjába. Öreg Szabados János suhanc korában sokszor lépett a falról lova hátára. Nagysága kisebb volt a gyulai Szent Háromság kápolnánál. Ajtaja nyugatnak, szentélye keletnek feküdt. Ablakai csak a déli oldalon voltak. Benne és környékén sok csontvázat és ezek között igen nagy arányúakat találtak. Ez adatok, nevezetesen a szilárd építkezési anyag, s a kelet felé fordított szentély régi építésre, a kisdud térfogat és az északi falon hiányzó ablakok pedig határozottan a román stílusra utalnak, amiből építési ideje a 14. századnál későbbre nem tehető. Fekvése a jelenlegi helységtől é.nyugatra egy szép dombos helyen volt, hol az eke minap is nagyon sok kő, téglá, s elvétve márványtörmelék is vet föl.”

Az írásban szereplő Szabados János, aki a község bírása volt 1864-65-ig, 1811-ben született Gyulán.

A templom után érdemes megnézni a hívek helyzetét. A csorvási uradalom létrejötté az 1820-as évekre tehető. Ekkor jelentek meg az első folyamatosan itt lakók, elsősorban a tisztikar és a cselédség. Ideiglenesen itt laktak még a gyulai lakosok jobbágytelkeinek csorvási részén gazdálkodók is.

Megvalósul puszta egyházi felügyelete is. Csorvás ebben az időszakban már a váradi egyházmegye gyulai esperességéhez tartozott Csorvás puszta. A hívek a gyulai plébániához tartoztak. A gyulai plébános ekkor Spiegel Ignác volt. 1816-ban Csorvás név alatt 30 hívőt regisztráltak a gyulai plébánián.

Változást hozott az 1818-as év, amikor Kígyóson létrejött a plébánia. Ez kapta meg a Csorvás pusztán élő 36 katolikus ember lelki gondozásának nemes feladatát. Kígyós plébánosa ekkor König Ferenc volt.

Ebben az időszakban állítottak egy keresztet a csabai úton, melyet Bitskoss János gyulai kerületi esperes, csabai plébános szentelt fel. Éspedig úgy, hogy erről König Ferenc nem is tudott, pedig neki volt joghatósága Csorváásra.

1822. decemberében Bitskoss János esperes javaslatára Vurum József püspök Orosházához, mint legközelebb eső plébániához csatolta Csorvást. Ekkor került Szénás is Orosházához.

Az orosházi plébános ekkor Jakabffy Kristóf volt, aki 1786. november 14-én született. 1810. szeptember 21-én szentelték pappá. Káplán volt Várad-Újvároson Orosházára kerüléséig. Orosházi munkássága után nyugállományban ünnepelte aranymiséjét. Lugoson (Krassó vármegye) szokott napi sétáját végezte, mikor szembe ment egy szekérral. Rövidlátó volt, így nem vette észre. A következő pillanatban átgázolt a szekér az idős papon, aki sérüléseibe azonnal belehalt 1865. január 6-án.

1818-ban a Wenckheimék kivásárolták a Harruckern örökségből a csorvási uradalmat. A birtok és a gazdaság is nagy fejlődésnek indult. A lakosok száma is nagyon megugrott. A lakosság összetételéről a Csorvás pusztán lakók 1841. évi összeírásából tudunk. Ezek szerint 120 katolikus, 67 református, 39 görög-keleti és 31 evangélikus élt itt.

1857-ben, amikor Csorvás önálló adózó településsé vált, az orosházi plébániához tartozó filiának 265 tagja volt, ami a betelepülések következtében 1859-re 402 főre emelkedett. 1862-ben már 430 lelket számlált.

Mivel nagy volt a lélekszám, több volt a halott. Így szükség volt temetőkre. 1859-ben a Wenckheim család a falu felekezeteinek temető-helyet adományozott. Létezett ugyan pusztai temető, de ez a Csorvási Csárdával szemben volt. Az új településtől kb. öt kilométer távolságra vihették a halottakat. Ezek a temetők 1875-ben lettek a telekkönyvben az egyházak javára bejegyezve. Ugyancsak 1875-ben kért magának temetőhelyet a később létrejövő evangélikus egyház, továbbá az izraelita felekezet is.

Csorváson az első iskola a református egyház birtokában volt. 1859-ben nyílt meg. Ebben elvülhetetlen érdemei voltak Dékány István gondnoknak.

Ekkor Neumann József volt az orosházi plébános. 1812. január 13-án született Varjason. 1837. szeptember 8-án szentelték pappá. Segédlelkész 1840-43-ig Gyulán, 1844-46-ig pedig Debrecenben. 1846-1863. júliusáig orosházi plébános volt. Utána Gyulára került kerüle-

ti esperes-plébános lett. 1865-ben szentszéki ülnök. 1866-ban Szent Mártonról nevezett bulchi címzetes apát lett. 1873. április 30-án halt meg Gyulán, a kolerajárvány ragadta el.

Az iskolaszervezést segítette a Wenckheimek 20 kateszteri holdas földadománya, melyet iskolaalapításra adott a három csorvási felekezetnek: a katolikusoknak, a reformátusoknak és az ortodoxoknak. A felosztás létszám-arányosan történt, így a katolikusok 7 és fél kateszteri hold földet kaptak.

Neumann József plébános már 1859. márciusában felszólította a csorvási birtokosokat, hogy segítsék egy katolikus iskola megépítését a faluban. Márciusban Stojanovics Szilárd egy portát ajánlott fel iskola céljára.

Stojanovics Szilárd 1806. május 7-én született Békésen, ortodox családban. Az 1848-49-es szabadságharcban a gyulai nemzetőrség első századának kapitánya lett. A megyei nemzetőrség megszervezésekor a tartalék századnak lett a kapitánya. Csorváson a szabadságharc leverése után vásárolt birtokot. Csorváson a letelepedésétől kezdve tagja volt a képviselőtestületnek, később alelnöke, majd elnöke lett. Az első csorvási méhészek egyike volt. A csorvási román ortodox gyülekezet vezetője 1880-ban bekövetkezett haláláig. Sírja a katolikus temetőben van. A városközpontban szobrot állítottak emlékére. Felesége, Czingulszki Borbála katolikus volt. Így jó kapcsolatot alakított ki úgy a katolikus lelkészekkel, mint a hívekkel.

A katolikus hívek 1861. április 21-én léptek a tettek mezejére iskolaépítés ügyében. Ezen a napon ugyanis a községházára összehívtak egy tanácskozást, melynek célja egy katolikus iskola felállítása volt, amely egyúttal imaház céljait is szolgálta volna. A jelenlevők megállapodtak abban, hogy a fenti szent cél érdekében minden csorvási katolikus földbirtokosra negyed-telkenként (egy jobbágytelek negyede) 5 Ft adót vessenek ki. Egyben megállapították, hogy ki mekkora csorvási birtokkal rendelkezik, ezáltal mennyit kell fizetnie.

Arra számítottak, hogy az első év befizetéseiből még 1861-ben megvásárolják a szükséges építőanyagot, a másik feléből pedig a következő esztendőben megindulhat az építkezés. Körívet bocsátottak ki, melyet a jelen levő 29 fő aláírt. Úgy határoztak, hogy körívet bocsátanak ki, melyben felszólítanak minden csorvási katolikus birtokost, hogy június 30-án bővebb tárgyalásra jelenjenek meg a községházán. Határozatba foglalték azt is, hogy aki nem jelenik meg a gyűlésen, arra nézve is kötelezőek a döntések. Az említett gyűlés megtörtént. Ezen elfogadták az előkészítők javaslatait.

Összesen végül 1 425 Ft-ot vetettek ki. A grófok további 1 000 Ft-tal támogatták az iskola célját. A csorvási birtokosok további felajánlásokat is tettek. Stojanovics Szilárd a 287. szám alatti telket ajánlotta fel, melyet Barát Antal kigyósi lakos vett meg 50 Ft-ért. Pain Antal a 107. szám alatti telket adományozta, melyet Tarr István vett meg 55 Ft-ért. Paraszka János

és Ormós János az 55. szám alatti beltelket ajánlotta fel, melyet Mészáros Flóra vett meg. Tomcsányi József (a későbbi főispán) 100 Ft-ot adott, majd még egy portát, melyet Krucsó Bálint vásárolt meg. Beliczei István 50 Ft-ot adományozott.

A legjelentősebb adományokat a Wenckheim család adta. Ezt bizonyítja az a köszönőlevél, melyet az Egyháztanács azon tagjai, akik az építkezés pénzügyi elszámolásával voltak megbízva, írtak alá.

Református barátaink, felülemelkedve a felekezeti különbségeken, segítették a katolikus iskola építését adományaikkal. Adakoztak a birtok nélküliek is. Így például Grimm Károly postamester.

A tervek elkészítésével Schiffert Mátyás gyulai építésszel készítették el. Elvállalta a kivitelezést is. 1862. február 6-án már összeültek az egyház vezetői és elfogadták terveket. Két nappal később az építkezés további teendőivel Menyhárt Mihályt és Gremesperger Jánost bízták meg, egyúttal úgy döntöttek, hogy az iskola mellett tanítói lakás is épüljön.

Az iskola alapkövét 1862. július 14-én Neumann János orosházi plébános tette le. Ebben az évben a csorvási katolikusok már katolikus magántanítót is alkalmaztak. Fizetését a 7,5 kateszteri hold föld jövedelméből fedezték. A földet Tóth András bérelte 9 Ft 26 krajcár ellenében.

Augusztusban Neumann József orosházi plébános jelentette Szaniszló Ferenc nagyváradai püspökkel, hogy a tanítói lak készen áll. Közölte azt is, hogy a hívek ennek öröme szeretnének egy ideiglenes imaházat is építeni, melyre 200 Ft-ot kérnek öminenciájától, hogy nehogy a már meglévő református imaházat látogassák. A jó püspök megadta a kért összeget.

A templom terveit szintén Schiffert Mátyás készítette, a torony terveit pedig ugyancsak ő és Hoffmann gyulai mester. Közben persze akadtak problémák is. A főispáni helytartó kérte az építkezés terveit és költségvetését. Ezt Neumann József plébános az Egyház autonóm belügyeibe való illetéktelen beavatkozásnak minősítette és tiltakozott ellene.

Az iskola készen állt arra, hogy az 1863-64-es tanévet itt kezdjék meg. Már csak tanítóról kellett gondoskodni. A felsőbb egyházi hatóságok a tanító bérét 400 Ft-ban szabta meg. Ennek érdekében május 28-án egy adókivetési kulcsban állapodtak meg. Ezek szerint a 6 saktiós 12 Ft, az 5 10 Ft, a 4 9 Ft, a 2 8 Ft, az 1 6 Ft, a  $\frac{3}{4}$  telkes 5 Ft, a féltelkes 4 Ft, a negyedtelkes 3 Ft, a házas zsellér 2 Ft, a házatlan zsellér pedig 1 Ft adót volt köteles fizetni. A saktió területmérték, egy saktióban birtokegység, amelyben 112 katasztrális hold föld van. Ehhez jött még a 7,5 hold föld jövedelme, továbbá Szaniszló Ferenc püspök 30 Ft-tal támogatta Csorvást.

Vita támadt azon, hogy az a földtulajdonos, aki nem lakik Csorváson, kötelezhető-e az adó fizetésére. Végül is a vármegyei főispán határozata zárta le a polémiát. Eszerint „azon földtulajdonosok, kiknek családja nem Csorváson lakik, csak önkéntes felajánlásaik erejéig kötelezhetőek. A fizetés azonban a földbirtok arányában ki nem vethető és kényszer útján be nem hajthatók.”

Akkoriban az volt a helyzet, hogy az iskola tanítóját az esperes javaslatára a püspök nevezte ki. A tanító egyben az egyházközség kántora is volt. Rázel József szentszéki ülnök, thoubi címzetes prépost, esperes, gyulai plébános javaslatára Szaniszló Ferenc nagyváradai püspök Dribis Lászlót nevezte ki tanítónak. Vele kezdődött el az iskola első tanéve. Dribis László Békéscsabán született. A tanítóképzőt Nagyváradon végezte. 1865-ben távozott Csorvásról.

1863. júliusában Neumann József Gyulára távozott. Utóda az orosházi plébánián gróf szentmiklósi és óvári Pongrácz János lett. 1830. augusztus 15-én született. 1853. október 28-án szentelte pappá a nagyváradai székesegyházban Lajcsák Ferenc püspök. 1854-ben tanulmányi felügyelő, 1855-1858-ig káplán Debrecenben. 1858-1863-ig plébános Szent-Jobbon. 1863. júliusától orosházi plébános. 1879-től békésszentandrásai plébános. 1889-ben szentgyörgyi apát lett. 1891-ben Meranba utazott és ott is halt meg.

Alig melegegett meg az új plébános Orosházán, máris gondok voltak Csorváson. A tanítóval kapcsolatosan robbant ki a botrány. Mint láttuk, a tanító bérét a felettes egyházi hatóságok igen magasan szabták meg. Az építkezések költségeivel megterhelt hívek nehezen viselték a sok fizetnivalót. Rontotta a helyzetet, hogy a református iskola tanítójának sokkal alacsonyabb volt a bére. Az elégedetlenség ebből fakadt, már nem akarták kifizetni a bérét sem. Panaszkodott is Dribis László a plébánosnak, hogy nem akarnak fizetni. Emellett azt is követelik tőle a hívek, hogy vasárnap kétszer tartson istentiszteletet, hétköznap pedig többször is. Gyakorlatilag a licenciátus feladatait kellett volna ellátnia. Erre azonban Dribis nem igazán volt hajlandó.

Közben folyt a templom építése is. Stojanovics Szilárdné Czingulszki Borbála 100 Ft-ot adományozott. Kellott is, mert Schiffert Mátyás befejezte a falak építését és tető alá került az épület. A pénz vélhetően elfogyott, mert az ács munkák kifizetésére haladékot kellett kérni.

Gróf Pongrácz János plébános látva a kusza ügyeket és azt, hogy semminek sincs gazdája, kötelezte a csorvásiakat, hogy az ügyek vitelére egy választmányt alakítsanak ki. Ez 1863. augusztus 20-án meg is történt. Gremperger János és Merza Gergely gondnokok mellé az úri rendből Tomcsányi József, Kövér János, Paraszka János és Ormós János; a földműve-

sek közül Góg György, Csomós György, id. Szabados János, Sóvári János, és id. Sebestyén Mátyás került a testületbe.

Ezzel együtt vagy ennek ellenére a templomépítés elakadt. Ennek oka az 1863-as aszályos évben keresendő, még jóformán vetőmag is alig termett. Az Egyháztanács a következő kéréssel fordult gróf Pongrácz János plébánoshoz: járjon közben Szaniszló Ferenc nagyváradai püspöknél, hogy az építkezésekre felvett 400 Ft kölcsönt fizesse vissza. A plébános finoman fogalmazva sem lelkesedett az ötletért. Közölte, hogy 15 hónapja plébános, ezalatt az idő alatt egy fillért sem adakoztak a hívek a templomépítés céljaira. A könyvelésben pedig óriási a rendetlenség. Azt javasolta, hogy tegyék rendbe a könyvelést, adakozzanak a hívek a templom javára. Ebben az esetben nem fog késlekedni, hogy a nagyváradai püspökhöz forduljon segítségért.

1864. júniusában Szabados János bíró a plébánoshoz fordult Dribis László tanító elbocsátásának ügyében. Egy hónap múlva több hívő panaszt nyújtott be ellene, egyben javasolták, hogy a fizetését csökkentsék a felére. A plébános egyik megoldásról sem volt hajlandó hallani. 1865-ben még kétszer folyamodtak a plébánoshoz ebben az ügyben, végül kérésük meghallgatásra talált. Szeptember elsejétől Stéger Mátyás folytatta az oktatást az iskola 41 diákja számára.

Az új tanító Remetéről érkezett. Örültek, hogy megszabadultak Dribis Lászlótól, de keletlenül meglepetés érte a híveket. A püspök ugyanis elrendelte, hogy a tanító fizetését előre negyedévenként be kell szedni.

1866-ban folytatódott a templomépítés. Gróf Wenckheim Antalné 100, gróf Wenckheim Rudolf szintén 100 Ft-ot adományozott. Kedvezőbbé vált a gazdasági helyzet, jobb volt a termés, így a hívek is egyre többet adakoztak. Ebben az évben már 861 Ft gyűlt össze. Emellett Rohoska Pál 205 fontos harangot öntetett Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére, amit a templomnak ajándékozott. Volt még egy kisebb harang is, 29 és  $\frac{3}{4}$  fontos, melyet 1843. óta használtak. Ezen felbuzdulva gróf Pongrácz János plébános 100, Gremesperger János 120 Ft-ot adományozott. A hívek további adományai 475 Ft-ot tettek ki.

Rohoska Pál a szlovák katolikusok jeles képviselője volt Csorvás történetében. Birtoka Csorvás határában volt, az aradi országút és a csabai határ között. A birtok végében volt a Csorvási Csárda. Jelentős szerepe volt a csorvási egyházközség életében. 1874-ben halt meg. A harang megáldására szeptember 3-án kért engedélyt a plébános egyházi előljáróitól.

A templomépítés folyamata felgyorsult. Az ablakokat Botta János és Sefrek Mátyás csabai mesterek készítették. A templom padozatához gróf Wenckheim Antalné 6 000 téglát és 60 forintot adományozott. Akadtak gondok is, mert a tél megrongálta a templom falait, ki

kellett javítani. További adományok érkeztek. Gróf Wenckheim Antalné és gróf Wenckheim Károly 100-100 Ft-ot ajánlott fel. Elkészült az oltár is, amely Botyánszki János munkája volt.

1866. decemberében Pongrácz János azt az ajánlatot tette, hogy a csorvásiak költségén minden második vasárnap kijönne misézni. Ezért kér 50 köböl búzát, melyet Szent Mihály hetében (szeptember 29.) kell beszállítani az orosházi plébánia udvarára. A csorvási hívek ezt sokallták. Inkább egy káplánt szerettek volna, mely más falvakban is tevékenykedik. Így a költségek megoszlanának. A hívek 125 forintot ajánlottak a közösen tartandó káplán javadalmazására. Azonban ezt a plébános elutasította, ragaszkodott az általa felvázolt elképzeléshez.

1867-ben folytatódtak a templomépítés belső munkálatai. Elkezdték a gyűjtést az orgonára. Erre a célra Prág Albin 100 Ft-ot adott, a többi adakozó ugyanennyit tett mellé. Az orgonát Sarkadon vásárolták meg 120 Ft-ért. A sarkadi uradalmi kápolna orgonája volt. Jónás István nagyváradi orgonaépítő hozta rendbe 60 forintért. A templomba 24 padot helyeztek el. Ezt Schrenk Mátyás orosházi mester készítette (6 Ft/db). Korábban a templom előtt elhelyezkedő idomtalan haranglábat áthelyezték a templom oldalához. A plébános kérésére Göndöcs Benedek kigyósi plébános Pesten beszerezte mindazt, ami a templom felszereléséhez még szükséges volt. A templomot 1867. június 10-én szentelte fel gróf Pongrácz János plébános.

Ekkor ismét előtérbe került a tanító kérdése. A vita oka a magas tanítói javadalom volt. Szeptemberben Neumann János kerületi esperes, gyulai plébános igen erélyes hangon követelte a tanító 310 Ft-os járandóságának emelését. A hívek nem lelkesedtek az ötletért. Mi több, követelték Stéger Mátyás elbocsátását, mivel járatlan volt a kántorizálásban. Ezt maga is beismerte. A plébános is közölte, hogy csak akkor hajlandó misézni Csorváson, ha szerződésben rögzítik, hogy a plébánosi fizetéshez hozzájárulnak.

A következő évben sem csillapodtak a kedélyek. A plébános követelte a tanító fizetésének emelését. Közölte, hogy törődjenek bele abba, hogy a Stéger Mátyás marad. A hívek persze elutasították a fizetésemelést, és nem törődtek bele a tanító maradásába. Mindenesre végül megemelték a plébános erélyes közbelépésére 10 köböl búzával. De a plébános támogatása ellenére is elérték, hogy Stéger Lászlót elbocsássák. 1868. szeptemberben megérkezett az új tanító Remess Antal személyében. Vele stabilizálódott az oktatás. 1884-ben távozott nyugdíjaztatása miatt. Aradra költözött és ott is halt meg.

Az egyházközség anyagi helyzete egy fikarcnyit sem javult, sőt Putics János községi jegyző a község pénzével és az egyház 52 forintjával együtt eltűnt Csorvásról. A plébános felszólította a híveket, hogy az egyház kasszájában keletkezett hiányt pótolják.

A hívek már csak ezért sem voltak hajlandóak belenyugodni a tanítói fizetés mértékébe, hanem kezdeményezik azt, hogy a község egy közös, állami iskolát nyisson. Mivel Táncsics

Mihály országgyűlési képviselő ebben az időszakban Csorváson járt, elpanaszolták neki a gondokat. A plébános 1869. szeptemberében felszólította a csorvási híveket, hogy a közös iskola tárgyában vonják vissza.

Nem volt választás: valahonnét pénzt kellett szereznie az egyházközségnek. Új adókulcsot állapítottak meg. Eszerint a párbér kivétel nélkül 1 Ft lett. Mivel ez a szükségleteket nem fedezi,

- a házatlan zsellér 50 krajcárt
- a házas zsellér 1,50 Ft-ot,
- a földes gazda minden negyed telek után 2 sekcióig 2 Ft-ot és 1 véka búzát

tartozik fizetni. Úgy kalkuláltak, hogy a párbérből 122 Ft, a házatlan zsellérektől 32 Ft, a házas zsellérektől 43 Ft, a földes gazdától 329,50 Ft és 66 véka búza (azaz 16,22 Ft) adót lehet beszedni. Ez az összeg fedezte a tanítói fizetést, és még maradt belőle fűtésre és egyéb szükségletekre.

1872. február 11-én új igazgató választmányt alakítottak, melynek elnöke Menyhárt Mihály lett, tagjai Merza Gergely, Gyovai Rókus, Góg György, Tímár János, Zsótér József, Bús Albert és Ágoston József lettek.

Menyhárt Mihály közeleti ember volt a településen. A község alapító tagjai közé tartozott. 42 kateszteri holdas birtoka volt. Az 1856-ban alakult első előjáróságban esküdt, majd 1870. és 1895. között tagja volt Csorvás község képviselőtestületének. Évtizedekig tagja volt a katolikus iskolaszéknek, az egyháztanácsnak, sőt az egyházközségi gondnoki teendőket is ellátta. 1867-70-ig a község bírója volt.

A Merza család a legrégebbi csorvási családok egyike. Merza Gergely már az 1850-es években Gyula város csorvási pusztagazdája. 1868-70-ig pusztagazda, 1870-71-ig bíró. Szerepet vállalt az egyház vezetésében is, segítette a katolikus iskola és a templom építését. 1863-ban az egyház gondnoka. 1872-ben az igazgató választmány tagja, 2 évvel később tagja lett a katolikus iskolaszéknek.

Az új egyháztanács 1872. május 24-én úgy dönt, hogy önálló plébánia felállításáért folyamodik a püspökhöz, illetve az urasághoz. E célból a jövőendő pap eltartására megszavaztak 400 Ft-ot.

1874-ben 12 főre emelték az egyháztanács létszámát. Az elnök Kozma Károly lett, tagjai pedig Rácz Lipót, Merza Gergely, Sóvári János, Bús Albert, Beleznai János, Géczi Imre, Tímár János, Ágoston István, Zsótér József, Jó Jakab gondnok, Sebestyén Mátyás gondnok.

Rácz Lipót 262 hold földdel rendelkezett Csorváson. Jelentős szerepet vállalt a katolikus egyház keretein belül. Származását nehéz nyomon követni, felvidéki születésűnek (Bars



megye) írják a korabeli források. Tagja volt a Békés Megyei Gazdasági Egyletnek. 1881-ben fenti testület 78 tagú választmányának volt a tagja. 1882-ben halt meg.

Ebben az időben Csorváson 1011 katolikus élt, 520 férfi és 491 nő. 54 katolikus élt egyes házasságban. A katolikusok közül házatlan zsellér 168 fő, házas zsellér 91 fő, a katolikus hívek kezén levő földbirtok 3139 magyar hold. (1 magyar hold = 1 100 négyszögöl).

1874-ben úgy döntöttek, hogy egy lelkészalapot hoznak létre, melynek kamataiból fizetik majd a leendő lelkészt.

Áprilisban küldöttség ment Nagyváradra. Tagjai Rácz Lipót ügyvéd, Kozma Károly, az egyháztanács elnöke és Menyhárt Mihály voltak. Egy folyamodványt adtak át Lipovniczky István püspöknek. Ennek lényege: Csorváson már régen folytak az előkészületek, hogy lelkészséget állítsanak fel. Iskolát építettek, a tanítót megfelelően fizették. Templomot építettek. Kérésüket a következőkkel támasztották alá 1011 katolikus él Csorváson. Messze van az orosházi anyaegyház, a plébános egyébként is rendkívül elfoglalt. A környéken óriási síkság van, melyen sok katolikus él, ezek központjában fogja szolgálni őket a csorvási lelkészség. Attól tartottak, hogy a templom a további elhagyatottság miatt. A nép el fog vadulni a templomtól. Érvként felhozták azt is, hogy a reformátusok, akik sokkal kevesebben vannak, kaptak saját lelkészt, és a hírek szerint az evangélikusok is hamarosan kapni fognak. Hogy ne fájjon a püspök feje az orosházi plébános jövedelme miatt, közölték, hogy jóformán semmi jövedelme nem esik ki a plébánosnak, mert eddig csak stólát kapott, de párbért nem. A kért lelkész ellátására szolgálna egyrészt a lakás. Amíg fel nem húzzák a már meglévő telekre a paplakot, addig a tanítói lakás lesz a szálláshely. Három szobával és a szükséges melléképületekkel. Az iskolatermet leválasztják, önálló bejárata lesz. Ami a jövedelmet illeti, az ajánlati íven szereplő összeg kamatai, és a stóla. Emellett a Wenckheim grófok felajánlottak még 7 000 Ft-ot, mely még gyarapodni fog.

Ezek alapján a püspök kinevezte Grócz Béla gyulai magyar káplánt csorvási curatussá.